

Causes de la mortalitat

El present estudi abasta el període comprès entre els anys 1876 i 1906. Les dades han estat extretes del Registre Civil i l'estudi es limita a les defuncions de persones residents a les cases de Fals i enterrades al cementiri de dit poble. Se n'han exclòs els forasters i transeünts, però s'hi inclouen alguns infants de Manresa i altres llocs que

tenien la dida a Fals. Alguns d'ells eren òrfenes acollits en una institució caritativa i portaven un braçilet numerat o "plom" que els identificava. No es possible determinar l'índex de creixement de la població, perquè manquen dades precises dels naixements i del balanç migratori.

L'única dada fiable sobre la població de Fals en el període considerat és el cens que es va fer el 1897, que donava una població de 514 habitants. En el padró de 1924 hi constaven 551 habitants. La tasa de mortalitat només es podrà calcular doncs, de manera aproximada.

Defuncions per grups d'edat

	< 2 anys	3-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71-80	> 81	total
1876	1	1	1	3	1	2	2			1	12
1877	10	3			2		1			1	17
1878	2	1		1					1	1	6
1879	5	1	1	2	1	1		2			13
1880	4	1	1	2		1		3	1	1	14
1881	4	1			1		2	1	1	2	12
1882	6			1	1			1			9
1883	4	2	1	1	1	1	1		1	1	13
1884	5	1	2		1		1	2	3	2	17
1885	3	1		2			3	2	1	2	14
1886	5	1				2		3	4	1	16
1887	11	1	2				2	1		1	18
1888	4	3		1						1	9
1889	4	1		1	1		2	1	3	4	17
1890	5		1	1			1	4	1		13
1891	4						2	1	1		8
1892	7			1		1		2	2		13
1893	7	1				1	2	4		1	17
1894	8	2			1	1	4	2	2	1	21
1895	3	2	2				1	4	1		13
1896	5	2			2			1	1		11
1897	5	1	2	1	1		1		1	1	13
1898	1		1		1	1		4	4	1	13
1899	3	1	1				2	6	1		14
1900	4	1	1	1							7
1901	2	1	1	1					1		6
1902	8				1	1			1	1	12
1903	3	1		1			1	2	3		11
1904	3			1				1	1	2	8
1905	4	1				1		3	1		10
1906	4			1			4	7	1		17
Total	175		39		29		89		62		394

La mitjana anual de defuncions és de 12'7, la qual ens dóna una taxa de mortalitat d'un 25 per 1000, una xifra que es pot considerar normal per l'època.

Les defuncions d'infants menors de dos anys representen el 36'5% del total. Si ho ampliem fins als 10 anys, el percentatge s'enfila fins el 44'4%. Les causes principals de la mortalitat d'aquest grup d'edat, expressades en els certificats de defunció emesos pel facultatiu municipal són les malalties de l'aparell respiratori (28%), principalment bronquitis, pulmonia i diftèria. A continuació venen les digestives (26%), on sobresurten la gastroenteritis (28 casos) i la disenteria (8 casos). Aquestes defuncions se solien produir a l'estiu, la qual cosa fa sospitar que eren degudes a la contaminació de les aigües.

La tercera causa de defunció dels menors de 2 anys és el part i les seves seqüeles, que s'enduia a la tomba el 12'5% dels noutats. Les malalties infeccioses, entre les quals predomina la meningitis, representen el 9%. En el 13% dels casos el metge certificava que la causa de la defunció era "natural"; a falta d'una diagnosi més precisa. Entre les curiositats, tenim defuncions a causa de cucs, "misèria fisiològica", tètanus, hidrocefàlia, i "coqueluche", l'antiga denominació de la tos ferina.

En el grup de persones de mitjana edat les causes de la mort són més variades, però les que predominen, a diferència dels altres grups d'edat, són les morts causades per malalties infeccioses (26%). La més corrent és el tifus, però també hi ha meningitis i alguns casos de verola. La segona causa de mortalitat són les malalties respiratòries (24%), encapçalades per la tuberculosi pulmonar. Les xifres són tanmateix inferiors a les que es donaven als barris pobres de les ciutats, ja que la tisi es propagava més en llocs on la gent vivia amuntegada i en males condicions de salubritat.

La tercera causa de defunció afecta a les dones i és deguda al part (7%). Sovint la dona moria durant el mateix part i de vegades els dies posteriors, a causa d'hemorràgies o infeccions.

Entre les causes de defunció del grup de majors de 50 anys destaquen les afeccions vasculars cerebrals, responsables del 31% de les morts. La més freqüent és la apoplexia o embòlia cerebral (33 casos), juntament amb la congestió o hemorràgia cerebral (14 casos). En segon lloc hi ha les malalties respiratòries (22%), com la pulmonia (17 casos) o la bronquitis (10 casos). Després venen les cardíques (18 casos), digestives (15 casos), càncer (9 casos), i la senectut o vellesa (8 casos).

En el decurs d'aquest estudi ens hem trobat amb malalties rares avui en dia, com la pel·lagra, l'erisipela, el "colico miserere", el crups (diftèria), i d'altres de difícil classificació, com el "reblandecimiento medular", la "calentura lenta", o la "calentura consumtiva".

La primera conclusió i la més evident que es desprèn de les dades és l'alta mortalitat infantil. La comparació amb les dades actuals és aclaparadora. Les raons són òbvies; manca d'higiene, de vacunació, d'antibiòtics, d'alimentació adient, etc.

Els que sobreviuen la garbellada dels primers dos anys, tenien bastants opcions d'arribar a la cinquantena sense massa sobresalts, tal com ho prova la baixa mortalitat dins d'aquest període. Les causes de defunció en els joves i persones de mitjana edat són molt diferents ara comparades amb aquell temps. Les malalties infeccioses han deixat de ser mortals, però per altra banda, han aparegut noves formes de deixar prematurament el món dels vius. Ens referim als accidents de tràfic, primera causa de defunció del jovent. Els nostres avantpassats morien de malalties esgarrifoses, però almenys no tenien la dèria de circular per una carretera asfaltada a 100 per hora.

En el grup dels més grans l'apoplexia i la pulmonia feien estralls, mentre que en l'actualitat són les malalties del cor i el càncer les més perilloses. L'allargament de la vida ha incrementat trastorns neurològics com l'alzheimer i altres demències, que abans eren gairebé desconegudes.

Finalment volem acabar agraint al doctor Busom la seva l'ajuda per classificar les diferents patologies i per les seves orientacions a l'hora d'enfocar aquest estudi.

